

Sajtónyilatkozat

A Mezőgazdasági Minisztériumot nem érdeklik sem a kigazdák, sem a környezet

A Nemzeti Stratégiai Terv kritikája

Bukarest, 2022. február 25. – A kistermelők érdekeit képviselő, valamint természetvédelmi szervezetek által megalakított PNS Koalíció (CoalițiaPNS) felhívja a figyelmet arra, hogy a 2023-2027-es Nemzeti Stratégiai Terv – Planul Național Strategic 2023-2027 (PNS) – felületesen kezeli hazánk olyan égetően fontos igényeit, mint a kis- és családi gazdaságok életképessége és a természeti erőforrások kezelése. Románia, a rendelkezésre álló mintegy 16 milliárd eurónyi, támogatási és pályázati alapot kezelő PNS-n keresztül kívánja gyakorlatba ültetni az uniós mezőgazdasági és vidékfejlesztési szakpolitikát, amely így döntő hatással lesz az élelmiszertermelésre és a romániai vidéki közösségekre.

A PNS Koalíciót alkotó szervezetek (Eco Ruralis, ADEPT Alapítvány, „Milvus Csoport” Egyesület, ROMAPIS és WWF-Románia) 2020-tól folyamatosan részt vesznek az egyeztetéseken, amelyeket a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium (MADR) szervezett a PNS kidolgozása során. A MADR következetesen, az egyeztetések összes szakaszában figyelmen kívül hagyta azokat a javaslatokat és megoldásokat, amelyeket a fentebb említett szervezetek állítottak össze különböző tanulmányok, valamint szakmai és terepi tapasztalataik alapján. Nem mellékesen a MADR-nél mindeddig süket fülekre talált minden eddigi megkeresésünk, amelyek során arra kértük a szakminisztériumot, hogy vitassa meg velünk a kérdéses pontokat. Ennek folyományaképpen, a következő 7 évben - amely kritikus időszak lesz az élelmiszerbiztonsági és a klímakrízis szempontjából egyaránt - Románia nem fogja tudni teljesíteni azokat a célokat, amelyekre a Közös Agrárpolitika (KAP) és az Európai Zöld Megállapodás (Green Deal) kötelezi. Így továbbra is sebezhetőek maradnak a kistermelők és olyan, környezet- és természetvédelmi szempontból fontos, ugyanakkor a mezőgazdasági termelésre is kiható ökoszisztémák és fajok, mint az erdők, gyepek, vadon élő madarak vagy a beporzók. Mindezekon felül, a PNS tervezet jelenlegi formájában tovább erősít majd olyan folyamatokat, mint a talajok leromlása, a növényvédő szerek használatától való függés, a vizes élőhelyek (és ezen belül a Duna-delta) nem megfelelő kezelése. Ezek a folyamatok tovább csökkentik a talajok szénmegkötő kapacitását és így hozzájárulnak az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértékéhez.

Négy fő témakör, amit a Mezőgazdasági Minisztérium figyelmen kívül hagyott

1. **Társadalmi feltételelesség** - A közvetlen kifizetések feltétlenül figyelembe kell vegyék a társadalmi feltételelességet - mint ahogy azt a KAP Rendeletének 14. cikkelye meghatározza („Social conditionality”) - annak érdekében, hogy megállítsák az agrárszektorban dolgozók jogainak folyamatos leromlását, és hogy a PNS megfeleljen a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet által meghatározott

alapvető elvárásoknak. Az Európa Tanács és az Európai Parlament [közös megállapodásának](#), valamint az EP [ajánlásának](#) értelmében, a közvetlen kifizetéseknek szem előtt kell tartania a szociális jogokat, valamint munkajogi aspektusokat is. A legfontosabb jogok közül, amelyek javítása az agrárszektorban elengedhetetlen, megemlítjük a következőket: a mezőgazdaságban dolgozó alkalmazottak (ezen belül a szezon- és vendégmunkások) biztonságos munkakörülményekhez, illetve szociális és egészségügyi alapellátáshoz való jogai, az önszerveződéshez, valamint saját képviselőhöz való jog, a hátrányos megkülönböztetés és a kizsákmányolás kizárása. Ez a társadalmi feltételeesség sokkal fontosabb a romániai termelők és mezőgazdaságban dolgozók számára, mint bármely más társadalmi réteg esetében, hiszen az EU-s mezőgazdasági szektorban legnagyobb számban dolgozó személyek (belföldi alkalmazottak, illetve külföldön dolgozók) román állampolgárok.

2. **Gyeppek** - A biológiai sokféleség és a klímavédelem szempontjából a gyeppek a legfontosabb mezőgazdasági területek, illetve a gazdálkodók nagy része - főként a kistermelők - számára is létfontosságúak. Mégis, a gyepterületeket, illetve azokat, akik ezeket kezelik, a jelenlegi PNS-javaslat abszolút hátrányosan kezeli, és mindezt annak fényében, hogy Románia 2007-2019 között már 46.000 hektár gyepterületet veszített el (FAO STAT). A PNS nem tartalmaz gyepterületeket célzó agro-ökológiai alapprogramokat (eco-scheme), és a környezetvédelmi és éghajlati beavatkozások (agromediú) közül is csak egyetlenegy maradt a gyepterületekre, nevezetesen a Magas Természeti Értékű gyepterületek (High Nature Value - HNV) program. Bár a HNV önmagában hasznos, sőt az elérhetőségi területét is megnövelték, ez nagyrészt csak a Kárpátokon belüli régiókat fedi le, emiatt a fennmaradó térségek gyepjeinek fenntartható kezelésére nem maradt semmilyen támogatás.

3. **Erdők és vizes élőhelyek** - Hazánkban jelentős kiterjedésűek azok az erdők, amelyek természetvédelmi területeken fekszenek. A természetvédelmi státusz sok esetben korlátozásokkal jár, amik befolyásolják az erdők kezelését és hasznosítását, és céljuk az erdei ökoszisztémák megőrzésének biztosítása. A PNS jelenleg az egyetlen olyan forrás, amely a bevételkiesés fedezésével támogatni tudja ezen erdők tulajdonosait/kezelőit a megkötések betartásában. A MADR azonban egyáltalán nem kíván biztosítani ilyen jellegű kompenzációs kifizetéseket, annak ellenére, hogy ehhez minden szükséges technikai információ rendelkezésre áll. Kompenzáció hiányában a MADR gyakorlatilag hallgatólagosan hozzájárul a védett területeken történő illegális fakitermeléshez. A MADR látszólag azzal is egyetért, hogy mintegy 500.000 hektárnyi fás növényzetet távolítsanak el a mezőgazdasági területekről, mivel a támogatási szabályok jelenleg nem engedélyeznek hektáronkénti 100 négyzetméternél nagyobb kiterjedésű fás növénytakarót.

A Duna-delta, illetve Duna-ártér (egykori) vizes élőhelyei, a hagyományos technológiákkal dolgozó halgazdaságokkal, homoktalajokkal és szénben gazdag tőzeglápokkal, amelyek a kommunista rendszer óta a lecsapolásnak és kiszáritásnak, valamint szántófölddé alakításnak vannak kitéve, sajnos hasonló elbánásban fognak részesülni az elkövetkező időszakban is. Mindezt annak ellenére, hogy ezek a talajok nem megfelelőek szántóföldi termelésre, és hogy az ország déli részét közvetlenül fenyegeti az aszály és elsivatagosodás. Ezeket a folyamatokat az elmúlt időszak agrárpolitikája és a mezőgazdasági oktatás tovább gyorsította, hiszen a gazdákat a természetes terület felszámolására (pl. a homokos talajt megkötő erdősávok telepítésére) ösztönözte. A Duna-deltában csak az elmúlt 3 évben 5.500 hektárnyi halastavat alakítottak át mezőgazdasági területté a mezőgazdasági

támogatások hatására, ami a haltenyésztés és az akvakultúra rovására ment olyan vidékeken, ahol ezeknek az élelmiszebiztonsághoz hozzájáruló tevékenységeknek virágozniuk kellene. A WWF által, a térség állami, kutatási és halgazdálkodási intézményeivel közösen előterjesztett alternatív megoldások ellenére, a szakminisztérium továbbra is ugyanazt a káros támogatási rendszert kívánja folytatni.

4. **Beporzók és méhészet** - A tudományos közösség és az európai statisztikák is azt jelzik, hogy a beporzó rovarok száma szabadesésben van - ez egy valódi élelmiszeválság kezdetét vetíti elénk, mivel a mezőgazdasági kultúrák háromnegyede a beporzástól függ. Európában például a méhek 37%-ának, illetve a lepkék 31%-ának csökken az állománya (IUCN, 2021). Ugyanakkor a méhészek által tartott méhek száma is folyamatosan csökken, de a vadon élő beporzókkal összehasonlítva, az emberi beavatkozásoknak sikerül részben kompenzálnia azokat a káros hatásokat, amelyeket főként az intenzív mezőgazdaság okoz (pl. az EU-ban betiltott, de Romániában évente engedélyezett neonikotinoid alapú növényvédő szerek). A méhészeknek minden évben jelentős költséggel újra meg kell erősíteniük méhállományukat, ami befolyásolja gazdasági hatékonyságukat. A telelő méhcsaládok pusztulása által okozott gazdasági veszteségek tagállami szinten több tízmillió eurós nagyságrendűre becsülhetők (Brodshneider, R. et al., 2021). A méhészek által kitöltött COLOSS-kérdőív a romániai méhészek tulajdonában lévő összes méhcsalád 32,5%-ára becsüli a 2020-2021 telén elszenvedett veszteségeket (szemben a 2019-2020 telén tapasztalt 15%-kal), ami 58 millió eurós veszteségnek felel meg (a méztermelés kiesését és a mezőgazdasági termelésre gyakorolt hatást nem számítva). Úgy tűnik, hogy mindez a MADR számára nem jelent problémát.

Sajtóközlemény vége

Megjegyzések a szerkesztőknek:

- Mellékeljük a PNS Koalícióban kialakított közös állásfoglalásunkat (románul), amely megismétli és részletezi a tagszervezetek azon javaslatait, amelyeket a jelenlegi előterjesztésen kívül már a 2023-2027 PNS tervettről szóló nyilvános konzultációs időszak során is benyújtottak.
- Idézetek a PNS Koalíció tagszervezeteitől:

Ramona Duminicioiu, az Eco Ruralis Irányítóbizottságának tagja: *„A jelenlegi súlyos válság idején, a közpolitika szociális célkitűzéseinek kell az első helyen állniuk, különösen azoknak, amelyek a mezőgazdasággal kapcsolatosak. A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenségek leküzdéséhez sürgősen szükségünk van a parasztok és a mezőgazdasági ágazatban dolgozók azon jogaira, amely a közpénzekhez és a piachoz való hozzáféréseken keresztül biztosítja számukra az egyébként kemény munkával járó tisztességes megélhetést.”*

Constantin Dobrescu, a ROMAPIS alelnöke: *„A nyilvános vitára bocsátott PNS-tervezet dokumentumaiban rákeresve a "méhek", "méhészet" vagy "beporzó" szavakra, nem találtunk egyetlen utalást, sem, kivéve a méhészeti ágazatra vonatkozó alaptámogatást, a korábbi Nemzeti Méhészeti Programot, amely mindig is csupán részben fedezte a méhcsaládok fenntartásával járó költségeket. Már az elejétől kezdve részt vettünk a PNS konzultációiban, javaslatokat tettünk, nagy elvárásaink*

voltak, de semmi sem lett belőle... Ami rávilágít arra, hogy a román mezőgazdaság sorsáért felelősök, Chesnoiu Miniszter Úr vezetésével egyetemben, mennyire is aggódnak a méhészetért”.

Papp Tamás, a Milvus Csoport elnöke: „Az Európai Unióban a biológiai sokféleség a legsúlyosabb mértékben a mezőgazdasági területekként kezelt élőhelyeken sérül. Ennek eredményeként számos, ebben a környezetben élő madárfaj állománya jelentős csökkenést mutat (lásd: [Eurostat](#), a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó madárfajok állományainak alakulása). Nem véletlen hát, hogy az uniós költségvetés jelentős része azt célozza meg, hogy megfordítsák ezt a negatív tendenciát, ennek ellenére a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium nyilvánvalóan úgy döntött, hogy nem tesz semmit ez ügyben, és a pénzeszközök nagy részét inkább éppen azoknak a nagygazdáknak juttatja, akik intenzív termelési gyakorlataikkal ezeket a problémákat okozzák. A jelenlegi biodiverzitás- és klímaválság idején felfoghatatlan, hogy a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium hogyan adhat elsőbbséget pont azoknak, akik ilyen nyomást gyakorolnak a természetre és nem utolsósorban a polgárokra, akiknek joguk van az egészséges környezethez.”

- A PNS tervezetét a MADR 2022. február 16-án tette közzé a <https://www.madr.ro/dezvoltare-rurala.html> oldalon. A nyilvános konzultációs időszak végeztével a szakminisztérium köteles megküldje a tervet az Európai Bizottságnak észrevételek és kiigazítások céljából, majd az év végéig a két félnek meg kell állapodnia és jóvá kell hagynia a végső változatot annak érdekében, hogy 2023 januárjától kezdve végre is lehessen hajtani.

További információkért kérje vegye fel a kapcsolatot a következő személyekkel:

Ramona Duminicioiu, az Eco Ruralis Irányítóbizottságának tagja, 0746337022, ramona@ecoruralis.ro

Cristi Gherghiceanu, az ADEPT Alapítvány ügyvezető igazgatója, 0748200088, cristi@fundatia-adept.org

Nagy Attila, a Milvus Csoport koordinátora, 0728303868, attila.nagy@milvus.ro

Constantin Dobrescu, a ROMAPIS alelnöke, 0744823628, office.romapis@gmail.com

Mara Cazacu, Fenntartható fejlődés szakértő, 0736098723, mcazacu@wwf.ro

Az Eco Ruralis a kis- és közepes méretű mezőgazdasági termelők országos szinten működő szövetsége. Az Eco Ruralis több mint 17.000 olyan tagot képvisel, akiknek a gazdaságai 1 hektártól 100 hektárig terjednek. www.ecoruralis.ro

A 2004-ben alapított ADEPT Transylvania Alapítvány a biológiai sokféleség megőrzésével és vidékfejlesztéssel foglalkozó civilszervezet, amely a romániai Szászkezdén működik. Célunk, hogy Erdély magas természeti értékű tájainak és kistermelői közösségeinek gazdasági jövőt és jelentőséget

biztosítsunk a 21. században, anélkül, hogy feláldoznánk fenntarthatóságukat és termelékenységüket.
<https://fundatia-adept.org/ro/>.

A „Milvus Csoport” Egyesület egy civilszervezet, amely annak érdekében tevékenykedik, hogy megőrizzük természeti örökségünket. Tesszük ezt a veszélyeztetett fajok gyakorlati védelmével, természetvédelmi célú kutatással, tudatosítással és neveléssel, a törvények betartásával, a természetet érintő szakpolitikák befolyásolásával. www.milvus.ro

A ROMAPIS a Méhészegyesületek Szövetsége, amely országos szinten tevékenykedik. A ROMAPIS 15 egyesületet, több mint 2000 tagot és mintegy 100.000 méhcsaládot képvisel. www.romapis.org.

A WWF az egyik legjelentősebb nemzetközi szervezet, amely természetvédelmi projekteket folytat több mint 100 országban, köztük Romániában is. A WWF küldetése, hogy megállítsa a környezet pusztulását és olyan jövőt építsen, ahol az emberek harmóniában élnek a természettel. www.wwf.ro